42. Endvidere er artikel 46, stk. 3, anvendelig i tilfælde, hvor overskridelsen af den således fastsatte grænse skyldes det forhold, at de faktiske beskæftigelsesperioder er blevet suppleret med nogle fiktive tillægsperioder, som det ikke er muligt at tidsfæste, og som kun vanskeligt — lad det være sagt straks — kan antages at medføre sammenfald.

B — *Det andet præjudicielle spørgsmål*

43. Med det andet spørgsmål ønsker Tribunal du travail de Nivelles at få oplyst, hvorledes man konkret fastsætter den reguleringsfaktor, der er hjemlet ved artikel 46, stk. 3, i forordning nr. 1408/71.

44. Den nationale rets tvivl skyldes særligt den omstændighed, at førnævnte stk. 3, afsnit 1, henviser til bestemmelserne i stk. 1 og 2, medens afsnit 2 alene henviser til bestemmelserne i stk. 1.

45. Under disse omstændigheder spørger den nationale ret, hvorledes man fastsætter reguleringsfaktoren, når en af de omhandlede ydelser er blevet fastsat i overensstemmelse med stk. 1, dvs. når arbejdstageren kun har ret til en af ydelserne i medfør af gældende national lovgivning, uden at det er nødvendigt i medfør af artikel 45 at tage hensyn til de forsikringsperioder, der er blevet tilbagelagt i medfør af nogen anden medlemsstats lovgivning (»selvstændig« ydelse).

46. Dette er i hovedsagen tilfældet for den belgiske pensions vedkommende, men ikke for den italienske pensions, der kan anses som en »forholdsmæssigt« ydelse i henhold til artikel 46, stk. 2, litra b).

47. Som det allerede fremgår af parternes indlæg, må der her afklares to spørgsmål.

48. Det første spørgsmål er, om den forholdsmæssigt beregnede pension (i det konkrete tilfælde den, der er tillagt af Italien) kan nedsættes; det andet spørgsmål vedrører fastsættelsen af den reduktionsmetode, der skal anvendes.

49. Hvad angår det første spørgsmål, har ONPTS anført, at nedsættelsen ligeledes kan bringes i anvendelse over for den italienske pension, idet man dog har medgivet, at Den Administrative Kommissionen for Vandrende Arbejdstageres Sociale Sikring har udtalt sig i modsat retning (afgørelse nr. 91 af 12. juli 1973[7]).

50. ONPTS har til støtte for denne opfattelse hovedsageligt henholdt sig til Domstolens dom i Sinatra-sagen, hvori Domstolen antog, at »det højeste beløb, jfr. den i henhold til artikel 46, stk. 1, afsnit 2, foreskrevne sammenligning, nedsættes om fornødent i henhold til artikel 46, stk. 3«. Efter ONPTS's opfattelse gælder det, at da de to afsnit i stk. 1 er omfattet af artikel 46, stk. 3, skal den forholdsmæssigt beregnede pension ligeledes undergives den reduktion, der er foreskrevet ved denne bestemmelse.

51. Derimod antager Collini og Kommissionen, at kun den »selvstændige« (belgiske) ydelse skal reguleres, eftersom alene denne ydelse er blevet fastsat i medfør af artikel 46, stk. 1.

52. Jeg mener, at den sidste opfattelse er den rigtige.

53. Det skal anføres, at den nedsættelse, der er hjemlet ved artikel 46, stk. 3, fore-

7 — EFT C 86 af 20. 7. 1974.

tages af den »institution, som anvender stk. 1«, og som »regulerer sin ydelse«.

54. Her er den institution, hvem det påhviler at anvende stk. 1, den belgiske institution ONPTS, idet det er den, der tildeler en »selvstændig« pension, altså en ydelse, som arbejdstageren har ret til uafhængig af betingelserne i artikel 45.

55. Ganske vist henviser artikel 46, stk. 1, afsnit 2, til litra a) og b) i stk. 2; imidlertid sker dette blot med henblik på den sammenligning, der skal foretages mellem beløbene inden for den samlede ydelse beregnet i henhold til de nationale regler og fællesskabsreglerne med henblik på at finde det beløb, der er det højeste, og som alene skal finde anvendelse.

56. Det er således ikke den forholdsmæssigt beregnede ydelse, som stk. 3, afsnit 2, kræver reguleret; i øvrigt er det vanskeligt at se, hvorledes den belgiske socialsikringsinstitution (den »institution, som anvender stk. 1«) kan nedsætte et beløb, der udbetales af den italienske socialsikringsinstitution.

57. Netop det har lovgiver villet udtrykke ved at foreskrive regulering af *institutionens* ydelse, dvs. den, som det påhviler denne institution at udbetale. Som af Kommissionen fremhævet, har lovgiver villet undgå, at de forholdsmæssigt beregnede pensioner bliver nedsat[8].

58. Derefter vender jeg mig til et andet problem, altså spørgsmålet om, hvilken reguleringsmetode der finder anvendelse.

8 — Jfr. i samme retning forslag til afgørelse fra generaladvokat Jean-Pierre Warner i Petroni-sagen, Sml. 1975, s. 1165, og fornævnte afgørelse nr. 91 truffet af Den Administrative Kommission.

59. Stk. 3, afsnit 2, bestemmer, at »hver institution, som anvender stk. 1, [skal] regulere sin ydelse med *et beløb svarende til forholdet mellem den omhandlede ydelses beløb og summen af de i henhold til bestemmelserne i stk. 1 fastsatte ydelser*« (min understregning).

60. Vedrørende fortolkningen af dette stykke, mener jeg, at det er hævet over enhver tvivl, at blandt de forskellige fremsatte opfattelser, er alene Kommissionens den rigtige.

61. Det pågældende afsnit tager nemlig sigte på at regulere fordelingen af det beløb, der overstiger det højeste teoretiske ydelsesbeløb mellem de forskellige nationale institutioner, som anvender stk. 1, når arbejdstageren har været undergivet forskellige lovgivninger, der giver ret til selvstændige ydelser.

62. Heraf fremgår det, at det overskydende beløb (altså forskellen mellem, på den ene side, summen af de selvstændige og forholdsmæssigt beregnede ydelser og, på den anden side det højeste teoretiske ydelsesbeløb) skal reguleres med en faktor, der svarer til forholdet mellem den »omhandlede ydelses beløb«, (dvs. det højeste beløb, der skal lægges til grund i medfør af den sammenligning, som skal foretages i overensstemmelse med stk. 1, afsnit 2 — i vort tilfælde 326 389 BFR — og ikke det højeste teoretiske beløb, således som Collini mener) og »summen af de i henhold til bestemmelserne i stk. 1 fastsatte ydelser« (dvs. summen af samtlige selvstændige ydelser og ikke summen af de selvstændige og forholdsmæssigt beregnede ydelser, således som Collini har hævdet).

63. Som Kommissionen har antaget, gør denne metode det muligt for hver institution, der tillægger en selvstændig ydelse, at nedsætte denne med forskelsbeløbet for den

dels vedkommende, hvormed ydelsen indgår i summen af de selvstændige ydelser.

64. Dersom en enkelt institution tildeler en selvstændig ydelse, er »summen af de i henhold til bestemmelserne i stk. 1 fastsatte ydelser« givetvis lig med denne ydelse (i vort tilfælde 326 389 BFR).

65. Den faktor, der skal anvendes på forskelsbeløbet (i vort tilfælde 13 470 BFR) er lig med 1 (326 389/326 389) og forskellen er altså fuldt ud fradraget i den selvstændige ydelse.

66. Den omstændighed, at kun en enkelt af de berørte institutioner anvender stk. 1, skaber altså ikke nogen særlig stilling, fordi beregningsmetoden ganske er den samme, dersom flere institutioner havde været berørt.

67. Kommissionens opfattelse kan derfor tiltrædes, således at den rigtige beregningsmetode er den, der anvendes i formular E 209, som Kommissionen har fremlagt som bilag til sine indlæg (man kan endog sige, at den beregningsmetode, jeg har valgt for at nå frem til det samme resultat, yderligere klargør beskaffenheden af det forhold, der er omtalt i stk. 3, afsnit 2).

68. Følgelig har Collini ret til 312 919 BFR fra Belgien (et beløb, som er større end de 300 490 BFR, der svarer til ydelsen beregnet i henhold til belgisk lovgivning, herunder den eksterne antikumulationsregel) og 23 829 BFR fra Italien, i alt 336 748 BFR.

69. Resultatet er, at »det højeste af de beregnede teoretiske ydelsesbeløb«, der præceptivt er fastsat ved stk. 3, afsnit 1, nøje er iagttaget[9].

70. Jeg foreslår derfor, at der gives Tribunal du travail de Nivelles følgende svar:

1. Den regulering, der er hjemlet ved artikel 46, stk. 3, afsnit 2, i forordning nr. 1408/71, finder anvendelse i alle tilfælde, hvor det højeste af de teoretiske ydelsesbeløb beregnet i henhold til bestemmelserne i denne artikels stk. 2, litra a), er mindre end summen af ydelserne fastsat i henhold til bestemmelserne i artiklens stk. 1 og 2, uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger sammenfald af forsikringsperioder.

2. Når der skal foretages den regulering, som er hjemlet ved artikel 46, stk. 3, afsnit 2, og kun en af de omhandlede ydelser er fastsat i henhold til bestemmelserne i artiklens stk. 1, foretager den institution, som det påhviler at udrede denne ydelse, fradrag af det fulde beløb, som udgør forskellen mellem det højeste af de teoretiske ydelsesbeløb og summen af ydelser fastsat i henhold til artikel 46, stk. 1 og 2.

9 — I samme retning dommen i Sinatra-sagen, præmis 23.

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)
17. december 1987 *

I sag 323/86,

angående en anmodning, som tribunal du travail de Nivelles, Belgien, i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Collini

mod

Office national des pensions pour travailleurs salariés

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 46, stk. 3, i forordning nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden G. Bosco, dommerne R. Joliet og F. Schockweiler,

generaladvokat: J. L. da Cruz Vilaça
justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren Collini ved fagforeningsrepræsentant D. Rossini,

— sagsøgte Office national des pensions pour travailleurs salariés, under skriftvekslingen ved advokat J. Lardinois, Bruxelles, og under den mundtlige forhandling ved J. Peltot,

* Processprog: Fransk.

— den italienske regering ved Avvocato dello Stato, G. Ferri, som befuldmægtiget, og

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent D. Gouloussis, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 8. oktober 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 19. november 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 16. december 1986 har tribunal du travail de Nivelles forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 46, stk. 3, i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 (EFT 1971 II, s. 366) om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (herefter benævnt »forordning nr. 1408/71«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Collini, der er vandrende arbejdstager og italiensk statsborger, og Office national belge des pensions pour travailleurs salariés (herefter benævnt »ONPTS«). Collini har tilbagelagt en beskæftigelsesperiode på syv år i Italien og 35 år i Belgien. Han har klaget over, at ONPTS har beregnet hans belgiske pension i medfør af en antikumulationsregel i artikel 11c i Kongelig anordning nr. 50 om alderspension og efterladtepension for arbejdstagere (herefter benævnt »kongelig anordning nr. 50«). Efter Collini's opfattelse skulle ONPTS have anvendt antikumulationsreglen i artikel 46, stk. 3, i forordning nr. 1408/71.

3 Efter det oplyste gav de 35 beskæftigelsesår i Belgien i sig selv ret til en pension på 326 389 BFR. ONPTS beregnede denne pension og forhøjede i overensstemmelse med artikel 11b i kongelig anordning nr. 50 disse 35 år med otte fiktive forsikringsår. Imidlertid havde ONPTS under hensyn til den beskæftigelsesperiode, som Collini havde tilbagelagt i Italien, under anvendelse af antikumulationsreglen i artikel 11c i den kongelige anordning, nedsat antallet af fiktive forsikringsår fra otte til tre og derfor kun tildelt Collini en pension på 300 490 BFR.

4 Foruden denne belgiske pension modtager Collini en italiensk pension. De syv arbejdsår i Italien gav, efter det oplyste, ikke i sig selv Collini ret til en pension. Imidlertid tillagde den italiensk institution ham en pension på 23 829 BFR, idet man tog hensyn til den samlede længde af de forsikringsperioder, som Collini havde tilbagelagt i Italien og i Belgien.

5 Den belgiske pension på 326 389 BFR udgør en selvstændig ydelse i henhold til artikel 46, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, medens den italienske pension på 23 829 BFR udgør en forholdsmæssigt beregnet ydelse i henhold til forordningens artikel 46, stk. 2, litra b).

6 Heraf fremgår det, at det samlede beløb af den belgiske pension, nedsat i medfør af antikumulationsreglen i artikel 11c i kongelig anordning nr. 50 (300 490 BFR), og den forholdsmæssigt beregnede italienske pension (23 829 BFR), er mindre end den selvstændige belgiske pension, som Collini ville have haft ret til i medfør af artikel 11c i kongelig anordning nr. 50, dersom hans beskæftigelsesperioder havde begrænset sig til 35 arbejdsår i Belgien (326 389 BFR). Collini, der arbejdede syv år i Italien og 35 år i Belgien, har således fået en lavere pension end den, han ville have modtaget, såfremt han alene havde arbejdet 35 år i Belgien. Han ser heri en tilsidesættelse af de rettigheder, han har erhvervet i medfør af belgisk lovgivning, hvorfor han kræver den belgiske pension fastsat ifølge bestemmelserne i artikel 46 i forordning nr. 1408/71, særlig antikumulationsreglen i artiklens stk. 3.

7 På denne baggrund har Tribunal du travail de Nivelles forelagt følgende to spørgsmål vedrørende fortolkningen af den EF-retlige antikumulationsregel i artikel 46, stk. 3, i forordning nr. 1408/71:

»1) Såfremt en ydelse, der fastsættes i henhold til artikel 46, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, rammes af den i stk. 3 indførte begrænsning, finder denne begrænsning da anvendelse i alle tilfælde, eller alene hvis der foreligger sammenfald af forsikringsperioder, således som det tilsyneladende fremgår af forordningens præambel (ottende betragtning)?

2) Når henses til, at førnævnte stk. 3's afsnit 1 henviser til reglerne i stk. 1 og 2, mens andet afsnit alene vedrører stk. 1, hvorledes beregnes da den præcise reguleringsfaktor i det tilfælde, hvor kun den ene af de pågældende ydelser fastsættes i henhold til bestemmelserne i stk. 1?«

8 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder og parternes anbringender henvises i øvrigt til retsmøderapporten.

Første spørgsmål

9 Den nationale ret ønsker med det første spørgsmål i det væsentlige oplyst, om det ydelsesbeløb, der beregnes ifølge bestemmelserne i artikel 46, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1408/71, skal nedsættes i alle tilfælde, hvor det overstiger maksimum ifølge artiklens stk. 3, eller alene i tilfælde, hvor overskridelsen af maksimum skyldes sammenfald af forsikringsperioder.

10 Der skal først henvises til, at artikel 46, stk. 3, afsnit 1, fastsætter det maksimum inden for hvis grænser arbejdstageren har ret til summen af ydelsesbeløb beregnet ifølge bestemmelserne i stk. 1 og 2, altså summen af både de selvstændige ydelser og de forholdsmæssigt beregnede ydelser. Ifølge denne artikel svarer beløbet til »det højeste... beløb« af de teoretiske pensionsbeløb, altså til det beløb, som arbejdstageren havde haft ret til, hvis han havde tilbagelagt samtlige de omhandlede forsikringsperioder i den medlemsstat, ifølge hvis lovgivning han har krav på den højeste pension, og ikke i forskellige medlemsstater. Det står fast, at maksimum konkret svarer til den belgiske pension, Collini havde haft ret til, dersom han havde arbejdet 42 år i Belgien, og at denne belgiske teoretiske pension, beregnet

efter bestemmelserne i artikel 46, stk. 2, litra a) og c), beløber sig til 336 748 BFR. Inden for dette maksimum har Collini således ret til den selvstændige belgisk pension (326 389 BFR) og den forholdsmæssigt beregnede italienske ydelse (23 829 BFR).

1 Dernæst bemærkes — jfr. herved Domstolens udtalelser i dom af 13. marts 1986 (Sinatra mod FROM, sag 296/84, Sml. s. 1047, præmis 19) — at det fremgår af artikel 40, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, at artikel 46, herunder antikumulationsreglen i bestemmelsens stk. 3, skal anvendes analogt på ydelser ved invaliditet, når arbejdstageren har været omfattet af to eller flere medlemsstaters lovgivning, såfremt ydelsesbeløbet ifølge mindst én af lovgivningerne er afhængigt af forsikringsperiodernes længde. Artikel 46 finder følgelig anvendelse i tilfælde, hvor en arbejdstager er omfattet af nationale lovgivninger, hvoraf én lader ydelsesbeløbet være afhængigt af forsikringsperiodernes længde (lovgivning af den såkaldte type B) medens den anden ikke gør det, såfremt den mindsteperiode, som er betingelsen for, at der erhverves ret til ydelse, er blevet tilbagelagt (lovgivning af den såkaldte type A). Selv om sammenlægningen i sådanne tilfælde ikke skyldes sammenfald af forsikringsperioder, finder artikel 46 anvendelse. Dette viser, at artikel 46, stk. 3, finder anvendelse, når summen af de omhandlede ydelser overskrider det efter bestemmelsen gældende maksimum, selv om overskridelsen ikke skyldes sammenfald af forsikringsperioder.

2 Desuden bør det ej heller overses, at ifølge ottende betragtning til forordning nr. 1408/71 er det maksimum, som er fastsat i artikel 46, stk. 3, »[nødvendigt] for at undgå, at der, navnlig som følge af sammenfald af forsikringsperioder og dermed ligestillede perioder, uberettiget opnås dobbeltydelser«. Denne betragtning bekræfter blot, at antikumulationsreglen i artikel 46, stk. 3, ikke alene finder anvendelse på tilfælde, hvor overskridelsen af det højeste ydelsesbeløb skyldes sammenfald af forsikringsperioder.

3 Det første spørgsmål skal derefter besvares således, at antikumulationsreglen i artikel 46, stk. 3, finder anvendelse i alle tilfælde, hvor summen af ydelserne, der beregnes ifølge bestemmelserne i samme artikels stk. 1 og 2, overskrider den øvre